

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ “ชีวิต” ในภาษารัสเซียตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน Conceptual Metaphor “life” in Russian Language in Cognitive Linguistics

ศรียรา ฝาสุขดี¹

บทคัดย่อ

บทความนี้ มุ่งเน้นศึกษามโนทัศน์ “ชีวิต” หรือ *Жизнь* ในภาษารัสเซียตามแนวคิด ทฤษฎีอุปลักษณ์ในมุมมองทางภาษาศาสตร์ปริชานของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (1980) พบความหมายอุปลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เช่น การเดินทาง เป็นต้น ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า มีถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตสะท้อนมโนทัศน์ต่อชีวิตในคลังข้อมูลภาษารัสเซียแห่งชาติ จำนวน 6 มโนทัศน์ด้วยกัน ได้แก่ (1) ชีวิต คือ บุคคลผู้แสดง (2) ชีวิต คือ ทรัพย์สิน (3) ชีวิต คือ การเดินทาง (4) ชีวิต คือ หนังสือ (5) ชีวิต คือ แม่น้ำ / ทะเลสาบ และ (6) ชีวิต คือ การต่อสู้ / สงคราม ผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงระบบมโนทัศน์ของชีวิตในถ้อยคำอุปลักษณ์ แสดงถึงลักษณะมุมมองความคิด และวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาษารัสเซีย

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ชีวิต ภาษาศาสตร์ปริชาน

Abstract

This paper is concerned with applying the cognitive linguistic view of metaphor theory as defined by Lakoff and Johnson (1980) to the concept of life *Жизнь* in Russian Language. We can find some related metaphors, such as “the journey”. The findings reveal that there are 6 concepts of life reflected by the metaphorical expressions in Russian National Corpus, namely

¹อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

(1) life is a subject (2) life is a property (3) life is a journey (4) life is a book (5) life is a river / lake and (6) life is a struggle / war. The findings propose that our conceptual system of life is organized metaphorically, carrying within them cognitive characteristics and culture in Russia language.

Keyword: conceptual metaphor; ЖИЗНЬ; cognitive linguistic

บทนำ

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor) เป็นเครื่องมือแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับระบบความคิด ภาษามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางโลกของมนุษย์เรา ความหมายทางภาษาจึงไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่ตีความ (interpretive) ตามโครงสร้างของไวยากรณ์หรือวากยสัมพันธ์เท่านั้น ภายใต้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาณ (cognitive linguistics) อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงรูปภาษาที่ใช้เปรียบเทียบจากสิ่งหนึ่งให้เป็นอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เกิดภาพพจน์ตามผู้เขียนหรือผู้พูด แต่อุปลักษณ์เป็นการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผู้ใช้ภาษานำระบบความคิดหรือระบบมโนทัศน์ (conceptual system) มาจากประสบการณ์ที่ตนเองรับรู้ต่อโลกภายนอกทางร่างกาย (bodily experience) ทางอารมณ์ความรู้สึก (emotional) และทาง

สังคม (social) เป็นต้น สามารถนำมาอธิบายได้อย่างมีเหตุผล สะท้อนให้เห็นการใช้ภาษาของคนในสังคมหนึ่ง ๆ (Kovecses, 2006)

แนวคิดเดิมเรื่องอุปลักษณ์ มองว่าเป็นเรื่องของภาษาไม่เกี่ยวข้องกับระบบความคิด เช่น แบลค (Black, 1979) กล่าวถึงอุปลักษณ์ไว้ว่า อุปลักษณ์ตามแนวคิดแบบการแทนที่ (substitution view) อุปลักษณ์เป็นการแทนที่ด้วยคำที่มีความหมายตรงตามรูปซึ่งเข้ากับบริบท อุปลักษณ์จึงเป็นการใช้ภาษาให้เกิดภาพพจน์ เป็นการใช้ภาษาที่เกิดจากการนำความหมายประจำคำของรูปภาษาหนึ่งไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ เป็นลักษณะของการใช้ภาษาในบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจตามความต้องการของผู้ประพันธ์ได้ (Evans & Green, 2006, p. 1)

อุปลักษณ์ตามแนวคิดแบบการเปรียบเทียบ (comparison view) แนวคิดนี้มองว่า อุปลักษณ์ คือ อุปมา แต่เป็นอุปมาที่ไม่มีคำเชื่อม (elliptical and truncated simile)

ต่อมา เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ได้อธิบายเรื่องอุปลักษณ์แนวใหม่ไว้ในหนังสือ *Metaphors we live by* โดยเสนอมุมมองเกี่ยวกับทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor theory) ว่าเป็นทฤษฎีที่เชื่อว่า อุปลักษณ์ปรากฏอยู่ทั่วไปในการใช้ภาษาของมนุษย์ในชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อกระบวนการคิดและการกระทำของมนุษย์ด้วย ส่วน “ภาษา” เป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนให้เห็นระบบมโนทัศน์ของมนุษย์เนื่องจากกระบวนการที่เรียกว่า “การถ่ายโยง” (mapping) ซึ่งเป็นการจับคู่ระหว่างวงมโนทัศน์สองวง คือ วงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทางหรือเป้าหมาย เมื่อมนุษย์พบสิ่งใหม่จึงมักจับคู่โยงกับประสบการณ์และความรู้เก่าที่มีอยู่เพื่อให้เข้าใจในการศึกษาภาษาตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน (Lakoff & Johnson, 1980)

ภายหลังนักภาษาศาสตร์ในรัสเซีย เริ่มสนใจศึกษาตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน เช่น อารูตยูโนวา (Н.Д. Арутюнова,

1998) เห็นว่า อุปลักษณ์ใช้อธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เกิดภาพในใจ เช่น ถ้อยคำอุปลักษณ์ “Острый конфликт” ความขัดแย้ง แหลมคม แสดงถึงความขัดแย้งที่ประทุเดือด เป็นต้น สอดคล้องกับอุปลักษณ์ตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน แต่แตกต่างจากอุปลักษณ์ที่ใช้เพียงเพื่อความสละสลวยในงานประพันธ์แต่ก่อนคือ อุปลักษณ์อยู่ในภาษาที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับแนวคิดของสครียาเรียฟสกี (Г.Н. Скрейревский, 1993) มองว่าการใช้ภาษาต่างๆ ไปในชีวิตประจำวันขยายความหมายจากสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรมมากกว่าเพื่อทำให้เกิดภาพ เช่น “Дождь идёт” ฝน เดิน หมายถึง ฝนตก เป็นต้น

การใช้ภาษาที่เป็นอุปลักษณ์เพื่อแสดงความคิดกับอารมณ์ความรู้สึก ชีวิตและสังคมในภาษารัสเซียมีการใช้อุปลักษณ์เกี่ยวกับชีวิตพบได้ในบทอ่านในหนังสือปัจจุบันเสนอทัศนคติการใช้ชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความคิด ตลอดจนค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความน่าสนใจในการศึกษาถ้อยคำหรือเนื้อหาที่ปรากฏในบทอ่านเกี่ยวกับชีวิต คือ ถ้อยคำที่ปรากฏ เป็นการใช้

ภาษาในชีวิตประจำวัน อธิบายถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ ดังนั้นการศึกษาเพื่อให้เห็นกระบวนการทางปริชาณในการแสดง ความหมายของ “ชีวิต” หรือ *Жизнь* ในภาษารัสเซีย จึงใช้กลไกทางปริชาณที่เรียกว่า อุปลักษณ์ (metaphor) มาช่วยประมวลความคิด และการรับรู้จากประสบการณ์ทางกายที่เกิดขึ้นในสมอง เพื่อสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์มีความคิดในสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยงกัน และการใช้ภาษาของแต่ละวัฒนธรรม

นักภาษาศาสตร์ปริชาณอธิบายว่า ความหมายของคำมาจากประสบการณ์ทางกาย (bodily experience) กล่าวคือ มนุษย์เรามีการปฏิสัมพันธ์กับโลกตั้งแต่เกิดมาโดยผ่านการรับรู้ต่าง ๆ ได้แก่ การมองเห็น การฟัง การจับ การดมกลิ่น การรับรส หรือมีการกระทำโดยใช้ร่างกาย เช่น ยืน เดิน วิ่ง ฯลฯ ประสบการณ์ทางกายที่เกิดขึ้นซ้ำซากในการดำรงชีวิตนี้จะถูกสั่งสมจนเกิดการสร้างผังภาพ (image schema) ขึ้นในสมองและความคิดของมนุษย์เรา ผังภาพเป็นปัจจัยที่สร้างโครงสร้างในระบบปริชาณของมนุษย์ ซึ่งทำให้เราสามารถรับรู้ และเข้าใจความหมายของสรรพสิ่งและ

สร้างกระบวนการความคิด หรือระบบมโนทัศน์ (conceptual system) เกี่ยวกับโลก มโนทัศน์จะเป็นพื้นฐานแห่งการถ่ายโยงเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical mapping) จากสิ่งที้นำมาเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) ไปสู่สิ่งที่ต้องการกล่าวถึงหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) ทำให้เกิดความ ขยายความหมาย จากสิ่งหนึ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า ไปสู่อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นนามธรรมมากกว่า (Johnson, 1999)

ดังนั้น มโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) เป็นกระบวนการถ่ายโยงความหมาย โดยใช้ระบบความคิด หรือปริชาณของมนุษย์ เพื่อเป็นการขยายความหมายให้เกิดความเข้าใจ และเห็นมโนทัศน์จากสิ่งที่เรียกว่า รูปธรรม ไปสู่สิ่งที่เป็นามธรรมมากกว่า ลักษณะสำคัญของมโนอุปลักษณ์คือ เป็นภาษาที่สะท้อนความคิดและไม่ใช่แค่การเปรียบเทียบ แต่เกิดจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เช่น ตัวอย่างมโนอุปลักษณ์ในภาษาไทย ได้แก่ คำว่า “จับใจ” ไม่ได้เป็นอาการสัมผัสจริง ๆ หากแต่เป็นการบรรยายถึงความรู้สึกที่ประทับใจ หรือคำว่า “เห็นด้วย” ไม่มีการใช้สายตาเพื่อมองเห็นจริง ๆ แต่เป็นการบอกถึงความคิดที่

ตรงกัน สอดคล้องกัน เป็นต้น

การศึกษามโนอุปลักษณ์จะทำให้เราเห็นถึงกระบวนการทางปริชานได้อย่างกว้างขวาง จากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาษารัสเซีย พบว่า มีการใช้อุปลักษณ์ในภาษารัสเซียปัจจุบันอยู่หลากหลาย เนื่องจากเรื่องชีวิตสัมพันธ์โดยตรงกับมนุษย์ ทุกชาติทุกภาษา ต่างมีมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตแตกต่างกันไป เมื่อพิจารณากระบวนการความคิดไปสู่อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ และสิ่งที่สะท้อนออกมาในทางภาษาและวัฒนธรรมของรัสเซีย ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ยิ่งในการเข้าใจระบบปริชานของมนุษย์โดยเฉพาะชาวรัสเซีย

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาความหมายและมโนทัศน์ของอุปลักษณ์ “ชีวิต” ในภาษารัสเซีย ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยและแหล่งข้อมูลทางภาษาที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หนังสือ งานวิจัย และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor)

2. การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษารัสเซียแห่งชาติ (Russian National Corpus, <http://www.ruscorpura.ru>) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลภาษารัสเซียออนไลน์ที่มีมาตรฐาน ได้แก่ ข้อมูลภาษาเขียนจากบทอ่านหรือคอลัมน์ในสื่อสิ่งพิมพ์ ประเพณีดุษฎีสาร วารสารและหนังสือพิมพ์ โดยป้อนหน่วยคำว่า “жизнь” ในหน้าจอค้นหา พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ช่วงปีที่ต้องการนำมาศึกษา คือ ปี ค.ศ. 2012-2013

ข. ประเภทเอกสาร คือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ ไม่ศึกษาข้อมูลจากงานวรรณกรรมในอดีต เนื่องจากต้องการศึกษาข้อมูลภาษาที่มีการใช้ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ค. ไวยากรณ์ของหน่วยคำที่ค้นหา โดยดูคำนามคำว่า “жизнь” ที่ปรากฏในทุกพจน์และการก

3. การคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์ โดยพิจารณาจากหลัก 2 ประการ ดังนี้

ก. พิจารณาจากการใช้ภาษาที่แสดงการเปรียบเทียบที่ปรากฏ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) โดยอาจปรากฏ

คำเชื่อมแสดงความเปรียบ เช่น เหมือน เป็น คือ เป็นต้น

ข. พิจารณาจากการนำคำศัพท์ที่ความหมายเดิมใช้ในแวดวง ความหมายหนึ่ง มีการขยายเชื่อมโยงไปสู่อีกความหมายหนึ่ง ซึ่งแวดวงความหมายของสิ่งที่ถูกเปรียบคือ “ЖИЗНЬ”

4. บันทึกข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้และนำตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบในภาษารัสเซียจำแนกออกเป็นกลุ่มมโนทัศน์ต่างๆ ที่พบ

5. สรุปและอภิปรายผลการศึกษาการถ่ายทอดทางความหมาย (mapping) ของอุปลักษณ์

ผลการศึกษา

จากการศึกษาตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริฐาน การแสดงกระบวนการทางความหมายของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ คือ กระบวนการถ่ายทอดความหมาย (mappings) ระหว่างวงความหมายสองกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ วงความหมายต้นทาง (source domain) และวงความหมายปลายทาง (target domain) ทำให้เกิดความหมายใหม่ที่ผู้ใช้ภาษาต้องการเปรียบเทียบ

ผู้วิจัยได้นำตัวอย่างถ้อยคำเปรียบเทียบ มาวิเคราะห์การใช้อุปลักษณ์ ซึ่งสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิต ЖИЗНЬ ในภาษารัสเซีย การศึกษาภาษาที่อ้างหรือเกี่ยวข้องกับชีวิต จะแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษารัสเซียที่มีต่อเรื่องการดำเนินชีวิตและแง่คิดชีวิตในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งในภาษารัสเซีย พบว่า มีทั้งที่ปรากฏคำแสดงการเปรียบเทียบ ได้แก่ “как” เหมือน คล้าย เช่น “Жизнь как рассказ, сказка” ชีวิต เหมือน เรื่องเล่าและนิทาน เป็นต้น และการใช้ภาษาเปรียบเทียบในวงความหมายของสิ่งอื่น ๆ มาโยงหรืออ้างถึงความเข้าใจที่มีต่อชีวิต ซึ่งลักษณะการใช้อุปลักษณ์ที่ปรากฏในคำที่อ้างถึงนี้จะต้องตีความจากบริบท เพื่อประมวลว่าถ้อยคำที่ใช้สะท้อนมโนทัศน์ “ชีวิต” เช่น “идёт на дороге жизни” เดินไปตามเส้นทางของชีวิต เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลการใช้ภาษาที่มีคำว่า ЖИЗНЬ ในคลังข้อมูลภาษารัสเซียแห่งชาติ โดยการสุ่มตัวอย่างข้อมูล พบถ้อยคำอุปลักษณ์ในมโนทัศน์ “ชีวิต” สะท้อนเป็นมโนทัศน์ได้ 6 ชุด โดยเรียงลำดับตามความถี่ของถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏ ดังนี้

1. ЖИЗНЬ – «СУБЪЕКТ»

ผู้ใช้ภาษาเปรียบชีวิตเหมือนบุคคล
เป็นผู้กระทำสามารถเคลื่อนไหว แสดงอาการ
ดังต่อไปนี้

Жизнь идёт вперед.

ชีวิต เดิน ไปข้างหน้า

Жизнь шагает вперед, мы
это должны учитывать.

ชีวิต ก้าว ต่อไปข้างหน้า พวกเราต้อง
เรียนรู้มัน

Всю *жизнь* ждёт только в
Москве.

ชีวิตที่เหลืออยู่ รอคอย แต่ที่เมือง
มอสโกเท่านั้น

Жизнь никогда не
останавливается.

ชีวิตไม่เคย หยุดอยู่กับที่

Жизнь бьёт ключом.

ชีวิต ไม่หยุดนิ่ง (มีภาระหน้าที่ให้คิด
และทำตลอดเวลา)

Жизнь учит лишь тех, кто
ее изучает.

ชีวิตจะ สอน เพียงแก่คนที่เรียนรู้มัน
เท่านั้น

Жизнь показывает,
что даже в бизнесе специальное

бизнес-образование не является
гарантией успеха в делах.

ชีวิต แสดงให้เห็น ว่าแม้กระทั่ง
การศึกษาด้านธุรกิจดีไม่ใช่หลักประกัน
ความสำเร็จในการทำธุรกิจได้

จากตัวอย่างข้างต้นนี้ เปรียบชีวิตเป็น
ประธานผู้กระทำเคลื่อนไหว แสดงอาการ
ต่าง ๆ โดยใช้คำกริยาแสดงความหมาย เช่น
“идти” เดิน “шагать” ก้าวเดิน “ждать”
รอคอย “останавливаться” หยุด
“бить” ตี “учить” สอน “показывает”
แสดง เป็นต้น การใช้ถ้อยคำดังกล่าวแสดงให้เห็น
การเปรียบเทียบชีวิตว่าเป็นสิ่งเคลื่อนที่ได้
หรืออาจจะหยุดนิ่ง

2. ЖИЗНЬ – ИМУЩЕСТВО

พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ในมนทัศน์

ชีวิต คือ ทรัพย์สิน คำที่นำมาใช้วงความหมาย
ต้นทางเป็นแบบเปรียบเทียบ เช่น มอบเงิน สิ่งของ
เป็นต้น และมีวงความหมายปลายทาง หรือสิ่ง
ที่ถูกเปรียบ คือ *жизнь* ชีวิต ในภาษารัสเซีย
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Надо *тратить жизнь*
на то, что тебе действительно
удается.

ควร ใช้ ชีวิตไปกับเรื่องที่เธอทำได้
สำเร็จแน่นอน

**Положить жизнь за
родину.**

อุทิศ ชีวิตเพื่อบ้านเกิด

Отдать жизнь за родителей?

มอบ ชีวิตให้บิดามารดา

จากตัวอย่าง การแสดงลักษณะคู่
ความสัมพันธ์ (mappings) ระหว่างวงความหมาย
ต้นทางคือ “ทรัพย์สิน” กับวงความหมาย
ปลายทางคือ “ชีวิต” ได้ คือ การใช้ชีวิต เปรียบ
กับการใช้จ่ายเงินทองของตนเอง การอุทิศ
หรือมอบชีวิต เหมือนการบริจาคทรัพย์สิน
เป็นต้น

3. ЖИЗНЬ – ПУТИШЕСТВИЕ

คำที่นำมาใช้วงความหมายต้นทาง
เป็นแบบเปรียบเทียบการเดินทาง เช่น ถนน
เส้นทาง ทางแยก ทางข้าม เป็นต้น และมีวง
ความหมายปลายทาง หรือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ
คือ *жизнь* ในภาษารัสเซีย ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

*В жизни каждый должен
идти своей дорогой.*

ในชีวิต ทุกคนต้อง เดิน ไปตามทาง

ของตัวเอง

*Он прошёл через много в
своей жизни.*

เขา เดินผ่าน สิ่งต่าง ๆ มากมายใน
ชีวิตของตน

*Он за свою жизнь прошёл
долгий путь.*

เขา เดินผ่าน เส้นทางอันยาวไกล
สำหรับชีวิตของเขามาแล้ว

จากตัวอย่าง วงความหมายต้นทาง
คือ “การเดินทาง” และวงความหมายปลายทาง
คือ “ชีวิต” แสดงให้เห็นว่า นำเส้นทางไป
เปรียบกับการดำเนินชีวิต การเดินทางผ่านมา
ไกล คือ การใช้ชีวิตอยู่มานาน ผ่านอะไรมา
หลายอย่างแล้ว เป็นต้น

4. ЖИЗНЬ – КНИГА

ในมโนทัศน์ ชีวิต คือ หนังสือ
พบว่า มีคำที่นำมาใช้วงความหมายต้นทาง
เป็นแบบเปรียบเทียบหนังสือ เช่น หน้ากระดาษ
เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*Человек открывает новую
страницу своей жизни.*

คนเราต้อง เปิด กระดาษหน้าใหม่
ของชีวิตตัวเอง (เปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ)

*Жизнь, написанная на
страницах судьбы.*

ชีวิตถูก **ขีดเขียน** ไว้บนหน้ากระดาษ
แห่งโชคชะตา (โชคชะตาลิขิต)

Жизнь написана от руки.
ชีวิตถูกเขียนขึ้นมาจากมือ (กำหนดชีวิตตัวเอง)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่พบ
ในมโนทัศน์ ชีวิต คือ หนังสือ แสดงให้เห็นว่า
มีการเปรียบหน้ากระดาษเหมือนกับเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นในชีวิต หน้ากระดาษใหม่ นำมา
เปรียบกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในชีวิต เป็นต้น

5. ЖИЗНЬ – РЕКА (ОЗЕРА)

ในมโนทัศน์ ชีวิต คือ สายน้ำ คำที่
นำมาใช้วงความหมายต้นทางเป็นแบบเปรียบ
สายน้ำ เช่น แม่น้ำ ทะเล เป็นต้น พบถ้อยคำ
อุปสรรคณ์ต่าง ๆ ได้แก่

Ведь **жизнь** – это река, у
которой есть свое прошлое,
настоящее и будущее.

แต่ที่จริงแล้ว ชีวิต คือ แม่น้ำ ที่มี
อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของตนเอง

จากตัวอย่างนี้ เปรียบแม่น้ำคือ ชีวิต
เหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านไปแล้ว เหมือนกับ
น้ำไหลผ่านไป เหตุการณ์ในปัจจุบันคือ น้ำที่
ยังไหลวนเวียน และน้ำจะไหลต่อไปข้างหน้า
คือ เหตุการณ์ในอนาคต

*Жизнь - это большое
озеро, в котором каждый
начинает плавать.*

ชีวิต คือ ทะเลสาบ อันกว้างใหญ่ที่
ทุกคนเริ่มเวียนว่ายอยู่ในนั้น

อุปสรรคณ์นี้ใช้ถ้อยคำเปรียบชีวิต
กับทะเลสาบ แสดงถึงสัจธรรมคือ เราทุกคน
เกิดมาต้องดำเนินชีวิตต่อไปเรื่อย ๆ เหมือน
การเวียนว่ายอยู่ในทะเลสาบ แสดงให้เห็นถึง
ทัศนคติของคนรัสเซียที่มองแม่น้ำ ทะเลสาบ
เปรียบกับสถานการณ์ในชีวิต

6. ЖИЗНЬ - БОРЬБА

มโนอุปสรรคณ์นี้แสดงมโนทัศน์
เกี่ยวกับการต่อสู้ โดยมีการเชื่อมความหมาย
บางประการร่วมกับคำว่า **жизнь** ในภาษา
รัสเซีย เช่น

*Жизнь это какая-то
бесконечная борьба*

ชีวิต คือ การต่อสู้ ไม่มีที่สิ้นสุด

Не надо бороться, надо
жить!

ไม่จำเป็นต้อง ต่อสู้ แค่ใช้ชีวิตอยู่
กับมัน

จากถ้อยคำอุปสรรคที่พบนั้น
ได้นำคำว่า “борьба” การต่อสู้ และ
“бороться” ต่อสู้ คำนวณ ในความหมาย
เรื่องการต่อสู้มาเปรียบกับชีวิต ให้การต่อสู้
แสดงถึงการเผชิญหน้าต่ออุปสรรคปัญหา
ต่าง ๆ ในชีวิต

สรุปและอภิปรายผล

จากการเปรียบเทียบในบริบท
ความหมายหรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตใน
ภาษารัสเซีย ซึ่งอุปสรรคนี้ ก็คืออุปสรรค
หรือถ้อยคำที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
ของมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์
ทำให้เห็นกระบวนการความคิดและมโนทัศน์
เรื่องชีวิต ว่าชีวิตมีลักษณะเหมือน “ภาชนะ”
(life is a containry) หรือเหตุการณ์ในชีวิตมี
ลักษณะเหมือนใน “หนังสือ” (life is a book)

ดังตัวอย่างมโนทัศน์ข้างต้น สามารถสรุปและ
แสดงลักษณะคู่ความสัมพันธ์ (mappings)
ระหว่างวงความหมายคั่น กับวงความหมาย
ปลายทางออกเป็น 6 มโนทัศน์ ดังต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง (source domain)	วงความหมายปลายทาง (target domain)
บุคคล (ผู้แสดง)	ชีวิต
ก. ก้าวเดิน เดินไปข้างหน้า	การดำเนินชีวิต
ข. การแสดงอาการต่างๆ	บทบาทชีวิต
ทรัพย์สิน	ชีวิต
ก. ใช้จ่าย	ใช้ชีวิต
ข. มอบ บริจาค	อุทิศ เสียสละชีวิต
การเดินทาง	ชีวิต
ก. เส้นทาง ถนน	ทางเดินของชีวิต
ข. เดินทางผ่าน	ได้รับประสบการณ์ชีวิต
หนังสือ	ชีวิต
ก. เปิดหนังสือ	เปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ
ข. เขียน	การกำหนดชีวิต
แม่น้ำ/ทะเลสาบ	ชีวิต
ก. เวียนว่าย	การดำเนินชีวิต
การต่อสู้/สงคราม	ชีวิต
ก. การต่อสู้	การดิ้นรนฝ่าฟันอุปสรรคปัญหา

มนโอุปลักษณ์เหล่านี้ช่วยสะท้อน
แง่คิดมุมมองต่าง ๆ ของคนรัศเซียปัจจุบัน
เกี่ยวกับชีวิตได้หลายประการ ได้แก่ หากเรา
เผชิญอุปสรรคปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งธรรมดาที่

เกิดขึ้นในชีวิต เราสามารถต่อสู้ดิ้นรน แก้ไข
อุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เราควรจะ
พัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
ในชีวิต นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำ

อุปลักษณ์ที่พบมากในภาษารัสเซีย คือ ชีวิต ต่าง ๆ ได้ เช่น จิตเขียน เปิด อุทิศตน เสียสละ
สามารถเคลื่อนที่ หยุคนิ่ง และแสดงอาการ เป็นต้น

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาอังกฤษ

- Black, M. (1979). More about Metaphor. in A. Ortony (Ed.), *Metaphor & Thought*.
Cambridge: Cambridge University Press.
- Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh:
Edinburgh University Press.
- Kovecses, Z. (2006). *Language, mind, and culture*. New York: Oxford University Press.
- Kuznetsov, S.A. (2004). *Bolichoy tolkoviy clavar russkovo yizuka*. Saint-Peterburg: Norint.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicagp Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1999). *Philosophy in the flesh: The embodied mind and its
challenge to western thought*. New York: Basic Books.
- Oshekov, S. I., & Chvedova, N. U. (2006). *Tolkoviy clavar russkovo yizuka*. Moscow: Az.

เอกสารภาษารัสเซีย

- Арутюнова, Н. Д. (1998). *Язык и мир человека*. Москва.: Языки русской
культуры.
- Скляревская, Г.Н. (1993). *Метафора в системе языка*. Санкт-Петербург:
Наука.
- Телия, В. Н. (1998). *Метафора в языке и тексте*. Москва: Наука.

Electronic Media

Retrieved August 8, 2015, from <http://www.ruscorpura.ru/>